

DEUS IN ADIUTORIUM

28

Deel 1 uit *Il Vespro della Beata Virgine* (1610)
Monteverdi, Claudio (1567 – 1643)

Cantus Cölln
Concerto Palatino
Konrad Junghänel

*Deus, in adiutorium meum intende,
Domine, ad adiuvandum me festi-
na.*

*Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto
Sicut erat in principio
et nunc et semper
et in saecula saeculorum.
Amen. Alleluja.*

*God, luister en breng mij uitkomst,
Heer, kom mij haastig te hulp.*

*Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin,
nu, en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen. Halleluja.*

Claudio Monteverdi is vooral bekend als componist van madrigalen en van de eerste hoogtepunten van de nog prille westerse opera. Hij componeerde ook religieuze en liturgische muziek, waarvan in 1610 in Venetië een eerste bundel verscheen. Monteverdi was toen verbonden als Maestro di capella aan het hof van Vincenzo I Gonzaga van Mantua. Het belangrijkste werk in deze bundel is de *Vespro della Beata Virgine*, vesperpsalmen ter ere van de Maagd Maria. Hij stond bekend als Divino Claudio hoewel hij om zijn gedurfde vernieuwingen ook op veel kritiek stuitte.

Er zijn veel raadsels rond het voor die tijd heel innovatieve werk. Wat was de aanleiding voor de compositie? Wat was het doel? De Gonzaga's hadden Monteverdi in Mantua hoofdzakelijk in dienst om wereldlijke muziek te schrijven toen hij daar in 1601 maestro di capella werd. En toch is zijn *Vespers* zijn belangrijkste bijdrage op het gebied van de religieuze muziek. Het is duidelijk dat de componist met dit werk een visitekaartje wilde afgeven waaruit blijkt wat hij allemaal kon en bovenal om aan te tonen hoe gemakkelijk hij zich bewoog in de oude en de nieuwe stijl. Voor kerkmuziek uit die tijd is het werk opvallend theateraal met allerlei onverwachte effecten. Luister alleen al naar het begin van dit werk met de prachtige openingsfanfares en de rijke orkestratie.

De *Mariavespers* zijn opgedragen aan paus Paulus V, Camillo Borghese. Monteverdi reisde persoonlijk naar Rome om de Mariavespers aan hem te overhandigen. De vespers kunnen dus mogelijk als sollicitatie beschouwd worden naar een aanstelling aan de pauselijke kapel te Rome.

Mijn bewondering voor Monteverdi begon in 1987. Wim Smits was toen voorzitter van de raad van toezicht van het Sint Joseph Ziekenhuis in Eindhoven, waar ik 'als broekie' was benoemd als interim voorzitter van de Raad

van Bestuur. Mijn benoeming was een wonder. Er was een conflict uitgebroken tussen de raad van bestuur en de medische staf. Men zocht een interim voorzitter. Ik moest in de sollicitatieprocedure opboksen tegen Joop van der Reijden, die niet alleen 16 jaar ouder was dan ik, maar bovendien net staatssecretaris af was; hij was zelfs staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Bovendien was hij als kandidaat door de medische staf naar voren geschoven. Tja, en wat had ik te bieden? Geen universitaire opleiding, vijf maanden interim bestuurder van het Slotervaartziekenhuis, geen bobo. Dat was het wel. Toch werd ik het omdat men op de één of andere manier mij de oplossing van de ernstige crisis toevertrouwde. Wat heb ik daar – ook volledig, maar kritisch gesteund door de medische staf – prachtige jaren gehad!

Wim Smits was in zijn dagelijks leven secretaris van de Kamer van Koophandel in Eindhoven. Hij heeft me veel geleerd. Wat dacht je van een nieuwe haring met korenwijn – een standaard onderdeel van de menukaart in alle, ook dure, restaurants zoals de Karpendonkse Hoeve.

Ik had het voorrecht ook regelmatig bij hem thuis uitgenodigd te worden voor een kop koffie, maar liever nog een goed glas rode wijn. Het was de tijd van het nieuwe wonder: de CD. En steevast meldde hij dan ook zijn nieuwste aanwinst. Zo heeft hij me de weg gewezen naar de wonderschone muziek van Rameau én van Monteverdi, waarvoor hij – rechtgeaarde katholiek – de grootste bewondering had. Samen hebben we ook naar dit *Deus in Adiutorium* geluisterd.

Daarom deze compositie. Met dankbare herinnering aan de man die mij als bestuurder heeft ontdekt, me vertrouwdte ondanks mijn jeugdigheid, mij meenam in de Bourgondische wereld én mij heeft verrijkt met de muziek van Rameau en Monteverdi.